

Kontrola vozidla před jízdou

Je ve vašem zájmu zkontrolovat vozidlo, které hodláte použít. Z hlediska zákona je to dokonce povinnost, jak jinak zjistíte, zda je vozidlo způsobilé k provozu. Předvýjezdová prohlídka je také součástí vaší závěrečné zkoušky. Pár minut času a dolítí několika deci některé z provozních kapalin může zabránit vážnému poškození vozu, nebo dokonce odvrátit nehodu. Kontrolu si rozdělíme na dvě části. První fáze se provádí zvenku, druhá po nastoupení do vozu. Pro kontrolu musí být vůz na rovině. Po otevření a zajištění kapoty motoru zaměřte svoji pozornost na vše, co potřebuje motor, aby mohl pracovat.

Kontrola z venku vozidla

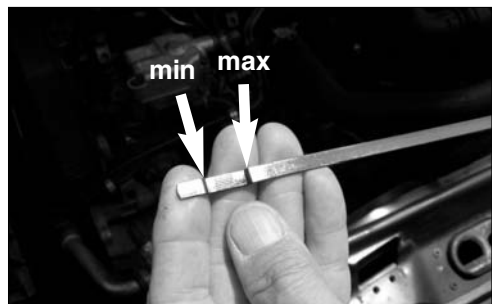
Motorový olej

Kontrola množství oleje – provádí se měrkou, u většiny aut snadno přístupnou a dobře viditelnou. Na měrci najdete dvě rysky, horní označuje maximální a dolní minimální výšku hladiny. Správný stav je uprostřed, blíže k horní rysce.

Příliš mnoho oleje v motoru škodí, stoupá tlak, může dojít k poškození mazacího systému. Dlouhodobý provoz s minimem oleje způsobuje jeho rychlé stárnutí, olej je stále v oběhu, nestíhá se zregenerovat, ztrácí své mazací schopnosti. Provoz motoru s náplní pod minimální hodnotou je hazard, který může způsobit poškození motoru, oprava je náročná a počítá se v desítkách tisíc korun. V případě potřeby olej doplňte. K tomu slouží nalévací otvor

Úchopová část měrky oleje v motoru

Ryska vyznačující minimální (min) a maximální (max) výšku hladiny oleje

Víčko nalévacího otvoru pro doplnění motorového oleje bývá označeno symbolem olejníčky

Po odšroubování víčka je přístupný nalévací otvor pro doplnění oleje

Dolévání oleje do motoru

s víkem. Je vždy umístěn v horní části motoru.

Dolévejte zásadně olej doporučený výrobcem a označený v instrukční knížce.

Pokud máte vůz vypůjčený a instrukční knížka zdobí knihovnu majitele, zavolejte do značkového servisu, rádi a fundovaně vám poradí. Příliš nespolehejte na rady obsluhy čerpacích stanic. Jistě se také mezi nimi najdou odborníci, ale jak čerpadel přibývá, odborníků ubývá. Často jde pouze o pokladníka bez znalosti použitelnosti sortimentu, který prodává.

Chladicí kapalina

Další důležitou provozní náplň pro správný chod motoru je chladicí kapalina. Vozidla vyrobená v posledních dvaceti letech jsou opatřena tzv. expanzní nádobou a na té je vyznačena minimální a maximální výška hladiny. Nádoba je většinou na dobře viditelném a snadno přístupném místě. Jsou ale výrobci, kteří dokáží s umístěním nádoby překvapit.

Kontrolu chladicí kapaliny nikdy neprovádějte ihned nebo krátce po jízdě. V chladicím systému je udržován přetlak, který posunuje bod varu kapaliny k vyšším hodnotám. Po uvolnění víčka nádoby se tlaky vyrovnají a kapalina v nádobě začne vařit. Hrozí vám popálení. Co dolít v případě potřeby se opět dočtete v instrukční knížce. Všechny náplně chladicího systému se skládají ze dvou složek, destilované vody a mrazuvzdorné kapaliny. Mrazuvzdorná kapalina je ve většině případů na bázi glykolu. Poměr destilované vody a mrazuvzdorné kapaliny určuje odolnost výsledné směsi proti mrazu. Poměr směsi a mrazuvzdorný efekt jsou vyznačeny na tabulce přímo na obalu mrazuvzdorné kapaliny.

Obecně platí, že v našich klimatických podmínkách stačí poměr destilované vody a mrazuvzdorné kapaliny 1:1. Jezdíte-li často do hor a chcete-li mít jistotu, zvolte poměr 1:2, jeden díl destilované vody a dva díly mrazuvzdorné kapaliny. Dalším přidáváním mrazuvzdorné kapaliny byste vlastnosti výsledné směsi zhoršili. Čistý glykol zamrzá mezi 12 °C až 18 °C. Ať je obchodní název kapaliny jakýkoliv, např. Fridex, Frostal, Mrazol, Antifreeze, je důležité, jaká je jeho základní látka. Kapaliny vyrobené na stejné bázi jsou vzájemně mísitelné. Údaj o možnosti použít kapalinu jako náhražku jiného výrobku je uveden na obalu. Co tedy dolít v případě potřeby? Ideální je dolévat vždy směs ve správném poměru. Pokud ji nevozíte, použijte destilovanou vodu. Buďte si ale vědomi, že po dolití vodou se změnila hodnota mrazuvzdornosti. Obvyčejnou vodu z vodovodu nebo potoka použijte opravdu v nouzi nejvyšší a pouze na dojetí. Při nejbližší příležitosti nechte v servisu vyměnit celou náplň chladicího systému.

Náplň má omezenou životnost. Po třech letech provozu nechte mrazuvzdornou náplň vyměnit. Po této době sice nehrozí zamrznutí, ale přestávají účinkovat látky chránící vnitřní prostor chladicího systému proti korozi. Ze stejného důvodu se směs užívá celoročně.

Při manipulaci s mrazuvzdornou kapalinou buďte opatrní, jedná se o toxickou látku. Drobným poraněním na kůži se může dostat do organismu a způsobit otravu krve. Pozor na děti, glykol je sirupovitá kapalina a chutná sladce.

Brzdová kapalina

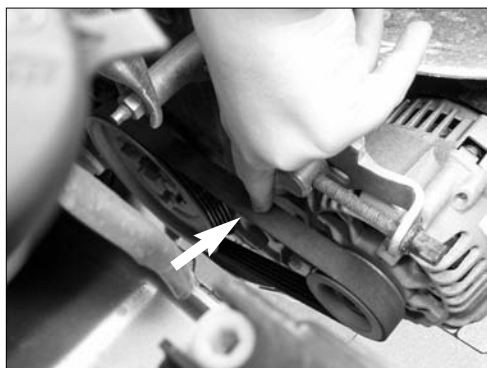
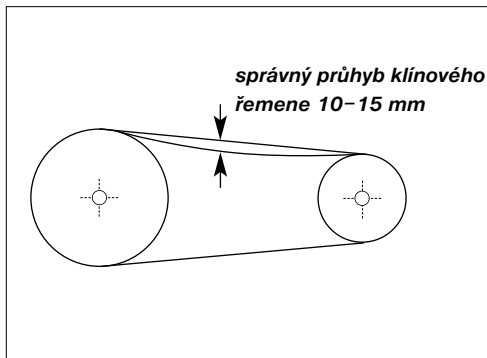
Její množství se kontroluje na tzv. vyrovnávací nádobce. Ta je vyrobená z prů-

Dva typy expanzních nádobek chlazení. Víčko expanzní nádoby neotvírejte krátce po jízdě, nechte kapalinu vychladnout, hrozí popálení. Při dolévání použijte předem připravenou směs nemrznoucí kapaliny a destilované vody ve správném poměru.

Vyrovnávací nádobka brzdové kapaliny: 1 – víčko uzavírající nalévací otvor pro dolévání brzdové kapaliny; 2 – značka maximální výšky hladiny brzdové kapaliny; 3 – značka minimální výšky hladiny brzdové kapaliny

Kontrola napnutí klínového řemene (v místě označeném šipkou) a šroub, po jehož uvolnění lze průhyb řemene seřídit

Nádobka ostřikovače

hledného materiálu, s vyznačenou minimální a maximální výškou hladiny. V případě potřeby doplňte kapalinu doporučenou výrobcem vozidla nebo označenou jako mísitelnou s vaší náplní. Všechny brzdové kapaliny mají jednu negativní vlastnost, pohlcují vlhkost z okolního ovzduší. Po dvou až třech letech obsahuje brzdová kapalina tolik vody, že při delším intenzivním brzdění může dojít k jejímu odpaření, tím se vytvoří vzduchové polštáře a brzdy přestanou fungovat. Nejpozději po třech letech nechte vyměnit celou náplň brzdové kapaliny za novou. O těsnosti brzdové soustavy se přesvědčte pohledem pod auto za kola. Kapky nebo loužičky svědčí o netěsnosti.

Klínový řemen

Další kontrolní místo pod kapotou motoru je klínový řemen. Ten pohání alternátor a čerpadlo chladicí kapaliny. Prohlídku proveďte vizuálně a pohmatem. Řemen nesmí být roztřepený, poškozený prasklinami, opotřebovaný. Případné napnutí klínového řemene provedete výklopně uloženým alternátorem, po uvolnění zajišťovacího šroubu.

Uprostřed nejdělsí spojnice zatlačte na řemen prstem. Průhyb má být zhruba stejný jako šířka řemene, to je asi 10 až 15 milimetrů.

Nádobka ostřikovače

Nachází se v motorovém prostoru, u starších škodovek v předním prostoru pro zavazadla. Plní se až po nalévací hrdlo.

Pro ostřikovače zadního skla může být samostatná náplň s nádobkou umístěna v zadní části vozu s víčkem přístupným

po otevření zadních dveří zavazadlového prostoru.

Nádobku ostřikovače plňte směsí vody, nejlépe destilované, a kapaliny určené pro ostřikovače. Existují dva druhy náplní. Pro zimní provoz s příměsí mrazuvzdorné látky, většinou lihu. Pro letní provoz obsahuje kapalina speciální saponáty, které zbaví sklo mastnoty a usnadní setření zbytků hmyzu. S tím si pouze voda neporadí.

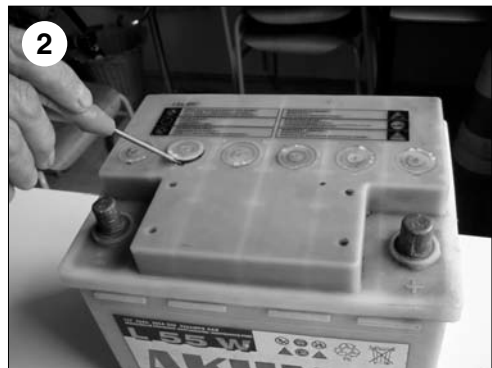
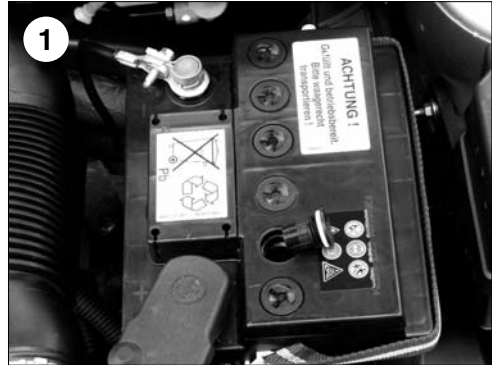
Nepodceňujte tuto zdánlivou maličkost. Začátek vaší cesty může být za krásného, slunečného počasí, ale než urazíte sto kilometrů, mohou se klimatické podmínky několikrát změnit. Při náhlé neprůhlednosti čelního skla riskujete, že nezastavíte někde, ale o něco.

Akumulátor

Věnujte pozornost akumulátoru. Je to zásobník elektrické energie pro dobu, kdy motor vozidla je v klidu. Slouží zejména k nastartování motoru. U soudobých vozidel výrobci zakazují nouzové startování pomocí roztažení jiným vozem nebo roztláčením. Mohlo by při něm dojít k poškození motoru nebo zničení drahého katalyzátoru. Funkční akumulátor je bezpečná možnost uvedení motoru do chodu. Zkontrolujte povrch akumulátoru, musí být suchý a čistý. Dále prověřte upevnění svorek akumulátoru. Spoje musí být pevné, utažené. Jejich povrch nesmí být potažen houbovitým povlakem. Akumulátor musí být upevněn k vozidlu. Jeho volný pohyb může být v případě nehody příčinou požáru.

Z hlediska údržby existují tři druhy akumulátorů.

1. S nutností plné údržby; na jeho povrchu jsou šroubovací zátky, po jejich

Tři typy akumulátorů: 1 – plně údržbový akumulátor se šroubovacími víčky; 2 – akumulátor s prodlouženým cyklem údržby, víčka jsou pouze nasazena a je nutné je vypáčit; 3 – plně bezúdržbový akumulátor, bez nalévacích víček; 4 – kontrolní okénko informující o stavu nabití

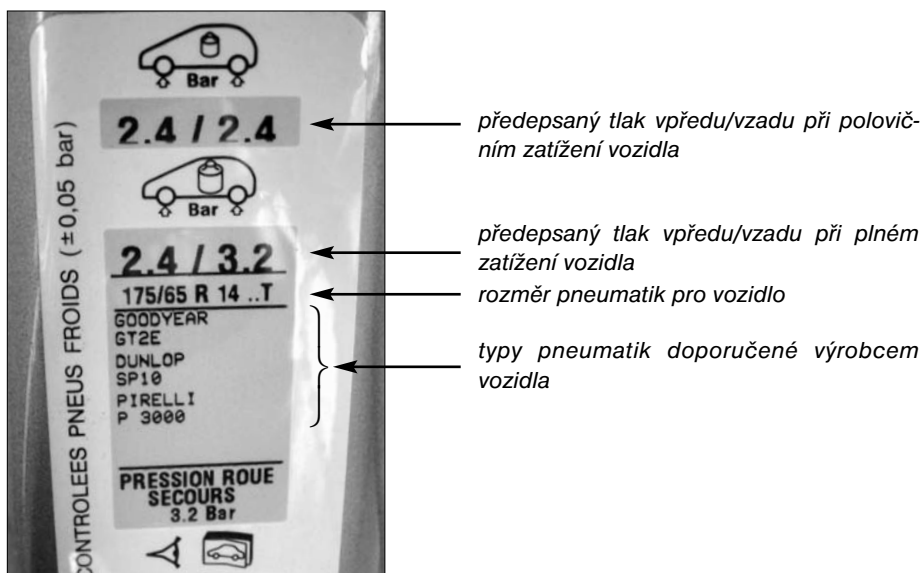
vyšroubování lze vzniklými otvory kontrolovat výšku hladiny elektrolytu, případně ji doplněním destilovanou vodou upravit na správnou hodnotu.

2. Akumulátory s prodlouženým cyklem údržby; pro jejich údržbu platí totéž, co pro akumulátory plně údržbové. Jejich kontrola a údržba je ale méně častá, tento druh akumulátorů má víčka nalévacích otvorů pouze nastrčená, bez závitů.
3. Plně bezúdržbové akumulátory jsou charakteristické absencí víček a otvorů, do těchto akumulátorů se nic nedolévá, o stavu akumulátoru vás informuje průhledné kontrolní „okénko“, jehož barva určuje stav nabití, nutnost dobití, nebo výměny za nový akumulátor.

Náplň akumulátorů užívaných v automobilech je směsí kyseliny sírové (H_2SO_4) a destilované vody (H_2O) ve správném poměru. Při práci ve voze se akumulátor vybíjí a dobíjí. Tím se zahřívá a odpařuje se voda. Při kontrole a doplnění výšky hladiny dolévejte to, co ubývá – destilovanou vodu. To neplatí pro plně bezúdržbové akumulátory, mají uzavřený cyklus, nedolévají se. Údržba spočívá v kontrole upevnění ve vozidle, kontrole upevnění a čistoty pólových nástavců.

Elektrická výstroj

Dále se zaměří na kontrolu funkce veškerého vnějšího osvětlení, to jsou obrysová, tlumená a dálková světla, možnost jejich přepnutí, ukazatele směru, brzdová světla, osvětlení registrační značky, koncová mlhová světla, případně přídatné světlomety. Vyzkoušejte funkci zvukové houkačky a stěračů skel. Při této činnosti zkontrolujte čistotu skel a registračních značek.

Tabulka s doporučenými tlaky a s rozměrem pneumatik bývá obvykle umístěna na vnitřní straně víčka uzávěru palivové nádrže

Tlak vzduchu v pneumatikách

Běžná kontrola tlaku se provádí opticky. Pripadá-li vám některá guma podhuštěná, použijte pro kontrolu měřicí přístroj – pneuměříč. Kontrolu pneuměříčem provádějte vždy před jízdou, na studených pneumatikách.

Pokud vozidlo používáte často, kontrolujte tlak pneuměříčem 1× týdně a před každou delší jízdou, zejména s obsazeným vozem, nákladem nebo přívěsným vozíkem, jízdou po dálnici.

Při kontrole tlaku v pneumatikách nezapomeňte na rezervní kolo. To je výhodné vozit mírně přehuštěné a v případě potřeby upravit tlak upuštěním vzduchu. Během kontroly tlaku je dobrá příležitost prohlédnout si stav a opotřebení pneumatik.

Tabulku s předepsanými tlaky najdete v instrukční knížce. Někteří výrobci vozidel lepší informační tabulku na dobře viditelné místo.

Kontrola prováděná z interiéru vozidla

Pro další kontrolu vozidla usedněte na místo řidiče. Pokud jste ve voze vám neznámého typu, požádejte majitele, ať vás seznámí s ovládacími prvky, přístroji a kontrolkami. Dobře poslouží také instrukční knížka. Uspořádání ovladačů a sdělovačů může být dosti odlišné od toho, na co jste zvyklí. Zapínání světel, stěračů a ostřikovačů má více variant.

Nevyjíždějte, pokud si nejste jisti rychlou a přesnou manipulací s ovladači. Budete ve výhodě, pokud jste měli možnost už v autoškole vyzkoušet více typů vozidel.

V interiéru vozidla, které neznáte, zkontrolujte:

Doklady nutné při řízení vozidla

Ovládání světel páčkou (systém Lukas)

Ovládání světel na přístrojové desce (u vozidel Škoda a VW)

Dva nejčastější způsoby řazení zpětného chodu: 1 – vpravo dozadu, 2– vlevo vpředupřezatlačení řadicí páky směrem dolů

Ruční brzda a její ovládání: 1 – úchopová část páky ruční brzdy; 2 – páka ruční brzdy; 3 – pojistka ruční brzdy, před odbrzděním je nutné zatáhnout páku brzdy nahoru a současně stlačit pojistku, po celou dobu pohybu páky dolů je nutné držet stisknutou pojistku

Povinná výbava vozidla – zvedák, klíč na kola, pojistky se žárovkami (1 ks od každého použitého druhu vnějšího osvětlení), výstražný trojúhelník, lékárnička... chybí už jen rezervní kolo.

Řízení vozidla

Zejména u staršího vozu, který neznáte, zkontrolujte vůli řízení. Citlivým otáčením volantů, při současném sledování levého předního kola, zjistíte, o kolik je nutné natočit volant, než dojde k přenosu pohybu na kolo. Při velké vůli nevyjíždějte, vůz je nebezpečný. Přesnou hodnotu lze změřit úhломěrem, přiloženým k volantu.

Pedály

Sešlápněte pedál spojky. Bez velkého odporu a citelného drhnutí musí jít sešlápnout až k podlaze.

Totéž platí o pedálu akcelérátoru, tzn. plynu.

Naopak pedál brzdy se až na podlahu dostat nesmí. Při jeho sešlápnutí musíte cítit vzrůstající odpor a následně se pohyb pedálu zastaví. Brzdu nesmíte v krajní dolní poloze cítit pružnou. Pro tuto kontrolu je nutné nastartovat motor. Většina vozidel je opatřena posilovačem brzd, vázaným na chod motoru.

Kontrolky a přístroje

Kontrolní svítílny a palubní přístroje oživíte zapnutím klíčku spínací skříňky. Při této příležitosti zkontrolujte na palivoměru zásobu paliva. Další kontrolu provedete nastartováním motoru. Kontrolky mazání, dobíjení, činnosti a stavu brzd musí zhasnout.

Ruční parkovací brzda

Vyzkoušejte zatáhnout a uvolnit páku ruční brzdy. Pokud zabírá příliš nahoře, je její účinek malý nebo žádný.

Řazení převodových stupňů

Při plně sešlápnutém spojkovém pedálu zkuste chod řadicí páky. Řadicí schéma je takřka u všech vozů stejné, může vás překvapit pouze řazení zpátečky. Zjistěte si, který ze způsobů jištění zpátečky je použit.

Doklady k vozidlu

Pokud hodláte použít cizí, vypůjčené vozidlo, je nutné zkontrolovat doklady předepsané pro jeho provoz, kompletnost a stav povinné výbavy. Jde o osvědčení o registraci, povinné pojištění a na zadní registrační značce zkontrolujte samolepicí štítky s vyznačením termínů platnosti technické kontroly a emisní kontroly.

Nespoléhejte na serióznost majitele vozu. V případě problémů jste za volantem seděli vy a na vás leží největší tíha zodpovědnosti.

Pokud povežete náklad, věnujte pozornost jeho umístění a upevnění.